مجله‌ی توسعه‌ی آموزش در علوم پزشکی
دوره‌ی ۸، شماره ۱۷، بهار ۹۴، صفحات ۳۸ تا ٤٦

ارزیابی ابعاد سبک های تفکر و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه ۱۳۹۲

دکتر یحیی صفری[۱]، نسرین یوسف پور[۲]، روشن امیری[۳]، سمانه قاسمی[٤]

نویسنده مسوول: کرمانشاه، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، دانشکده‌ی پیراپزشکی y.safary@kums.ac.ir

دریافت: ۹۳/٤/۲۲ پذیرش: ۹۳/۷/۵

چکیده

زمینه و هدف: *چگونگی توزیع سبک های تفکر در بین فراگیران و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان از اهمیت زیادی برخورداراست. این مطالعه با هدف ارزیابی ابعاد سبک های تفکر و رابطه‌ی آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام گرفت.*

روش بررسی: *مطالعه به روش توصیفی از نوع همبستگی انجام شد. تعداد ٤۰۰ دانشجو به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای(با توجه به دانشکده و رشته) و با بهره گیری از جدول مورگان به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزارهای گردآوری داده ها، پرسشنامه‌ی استاندارد سبک های تفکر استرنبرگ و واگنر و ملاک عملکرد تحصیلی دانشجویان، میانگین نمرات آن‌ها بود. داده ها با استفاده از آزمون های ضریب همبستگی پیرسون(r) و t مستقل مورد تحلیل قرار گرفتند.*

یافته‌ها: *نتایج نشان دادکه بین سبک تفکر درونی و عملکرد تحصیلی(r=۰/۱۵ ،P=۰/۰۳)، بین سبک تفکر بیرونی با عملکرد تحصیلی(r=۰/۱۳ ،P=۰/۰٤)، بین سبک تفکر محافظه کار با عملکرد تحصیلی(r=۰/۲۱ ،P=۰/۰۰۳)، بین سبک تفکر آزاد اندیش با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی مثبت معنادار وجود داشت(r=۰/۱۹ ،P=۰/۰۰٤). همچنین میانگین نمرات پسران (۱۷/٦۵±۲۰/۲۰)، از میانگین نمرات دختران (۱۵/۰۳±۲/۸۸) به شکل معنی داری بیشتر بود(P= ۰/۰۰۱).*

نتیجه گیری: *با توجه به وجود ارتباط مثبت معنی دار بین متغیرهای مورد بررسی، آموزش مهارت های تفکر به منظور ارتقای آگاهی در مورد سبک ترجیحی دانشجویان و در نتیجه بهبود عملکرد تحصیلی آن‌ها، پیشنهاد می گردد.*

واژگان کلیدی: ***سبک های تفکر، عملکردتحصیلی، دانشجویان علوم پزشکی***

مقدمه

شناسایی عوامل اثر گذار بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، همواره موضوع مطالعات متعددی بوده است که سبک‌های تفکر (Thinking Style) از جمله این عوامل می‌باشد. سبک به روش ترجیهی فرد گفته می‌شود تا توانایی‌های خود را در آن جهت به کارگیرد، (۱). سبک های تفکر از مطالعات مربوط به روان شناسی اجتماعی و فیزیولوژیکی سرچشمه می‌گیرد، که شناخت متغیرهای مرتبط با آن در آموزش امری لازم و ضروری به شمار می آید. به این صورت که اگر معلمان از

۱- دکترای برنامه ریزی درسی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
۲- کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی،دانشگاه آزاد کرمانشاه
۳- کارشناس روانشناسی بالینی، اداره بهزیستی سرپل ذهاب، کرمانشاه
٤- دانشجوی کارشناسی اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

سبک های تفکر دانشجویان خودآگاهی داشته باشند با طراحی و جهت دهی مناسب فعالیت‌های آموزشی، می‌توانند به نتایج موثری برسند(۲).

استرنبرگ(Sternberg)، شیوه های متفاوت افراد در پردازش اطلاعات را به عنوان سبک‌های تفکر تعریف کرده است(۳). از این دیدگاه، سبک تفکر، توانایی نیست، بلکه به نحوه‌ی کاربری توانایی‌های فرد اطلاق می‌شود(٤). برخی بر این باورند که سبک های تفکر با خلاقیت، حل مساله، تصمیم گیری، پیشرفت تحصیلی و روش‌های آموزشی رابطه دارند. ولی تحت تاثیر عواملی مانند بافت، فرهنگ، جنسیت، تربیت، محیط و وضعیت اجتماعی –اقتصادی قرار دارند(۳). معمولا سبک، مترادف با توانایی نیست، بلکه نحوه‌ی استفاده ازتوانایی‌های بالقوه است(۵). باید توجه داشت که ممکن است افراد دارای توانایی‌های مشابه اما سبک‌های تفکر متفاوت باشند. بنابراین افرادی که سبک تفکرشان در موقعیت‌های خاص متناسب با انتظارات جامعه باشد، به عنوان کسانی قلمداد می‌شوند که دارای سطوح بالای توانایی هستند(٦).

استرنبرگ در چارچوب نظریه‌ی خود به نام مدیریت ذهنی، افراد را از لحاظ سبک های تفکر به دو دسته تقسیم می کند. دسته اول افرادی که دارای سبک تفکر مولد خلاقیت هستند و به پردازش اطلاعات پیچیده می‌پردازند. این افراد علاقه مند به چالش طلبیدن هنجارها و پذیرش خطر هستند. دومین گروه افرادی هستند که به پردازش اطلاعات ساده نیاز دارند. این افراد حافظ هنجارها و اقتدار–محور هستند(۷). دو بعد از ابعاد سبک های تفکر که در این مطالعه مورد تاکید قرار گرفته است، حوزه ها و گرایش ها هستند. که در بعد حوزه ها، خود مدیریتی ذهنی شامل دو سبک درونی و بیرونی می‌شود. افراد با سبک درونی از انجام تکالیفی لذت می‌برند که بتوانند آن را به گونه ای مستقل انجام دهند. در مقابل، افراد با سبک‌های بیرونی تکالیفی را ترجیح می‌دهند که فرصت لازم برای تعامل با دیگران را به آن‌ها بدهد. در بعد گرایش ها در خود مدیریت ذهنی نیز دو سبک آزاد اندیش و محافظه کار وجود دارد. افراد آزاد اندیش از انجام تکالیفی لذت می برند که تازگی و ابهـام دارد، در حالی که افراد محافظه کار از موقعیت‌های سخت اجتناب می ورزند(۸).

یکی ازمسایل اساسی آموزش در عصر حاضر، تربیت فراگیرانی است که سبک تفکر آن‌ها با شرایط پیچیده و متغیر دنیای امروز و همچنین شرایط پرچالش آینده، متناسب و هماهنگ باشد(۹). بنابراین، شناسایی سبک های تفکر از اهمیت ویژه برخودار است. با این وجود به دلیل ناشناخته ماندن و نا آگاهی از مفهوم سبک های تفکر، به جای تاکید بر این سبک‌ها، بیشتر به عملکرد افراد توجه شده است(۱۰). نظر به اینکه سبک تفکر یا شیوه های ترجیحی فکر کردن در افراد متفاوت است، و عملکرد و توانایی های هر فرد نیز با توجه به سبک‌های ترجیحی او متفاوت خواهد بود. بنابراین شناختن مفهوم سبک های تفکر و درک ارتباط بین سبک با توانایی های افراد از اهمیت ویژه برخوردار خواهد بود(۸).

عملکرد تحصیلی فرآیندی است که با سنجش و اندازه‌گیری، ارزش‌گذاری و قضاوت درباره‌ی پیشرفت یادگیرنده در یک دوره‌ی زمانی، مشخص می‌شود. از این منظر، عملکرد به عنوان یک فرآیند راهبردی تلقی می‌شود که عامل تعیین کننده و حیاتی تحقق برنامه‌های جامعه است و چنانچه با دیدگاه فرآیندی و به طور مستمر انجام شود، موجب ارتقا و اثربخشی و کارآیی افراد می‌شود(٤). برخی یافته ها نشان می‌دهد که تحت تاثیر جوامع مختلف، ارتباط عملکرد تحصیلی با سبک های تفکر، متفاوت است. به این صورت که در جوامع غربی، سبک‌های آزادمنشانه و قانونگذارانه، ولی درجوامع شرقی، سبک های محافظه کارانه و اجرایی ارتباط بیشتری با پیشرفت تحصیلی دارند(۱۱). مطالعه‌ی دیگری که بر روی دانشجویان رشته های فنی و مهندسی انجام شد، نشان داد که سبک‌های آزاداندیش در دانشجویان، بیشترین ارتباط را بـا

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

پیشرفت تحصیلی دارد(۱۲).

پژوهش امامی پور و سیف(۱۳۸۲) هم نشان داد که سبک‌های تفکر آزادمنشانه و سلسله مراتبی پیش بینی کننده‌ی پیشرفت تحصیلی بالا و سبک تفکر الیگارشی پیش بینی کننده‌ی پیشرفت تحصیلی پایین در دانش آموزان بود(٤). در پژوهشی دیگر رضوی و شیری(۱۳۸٤) نشان دادند که سبک تفکر کلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با در نظر گرفتن جنسیت رابطه‌ی معنادار داشت. ولی این ارتباط با توجه به سن آن‌ها معنادار نبود. درمجموع دانش آموزان پسر دارای گرایش آزادیخواهانه، پیشرفت تحصیلی بیشتری نسبت به دختران بودند(۱۳). نتایج پژوهش شکری وهمکاران نیز نشان داد که بین سبک‌های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان ارتباط وجود دارد. این ارتباط برای سبک‌های تفکر قانونی، قضایی، سلسله مراتبی، درونی، بیرونی و رویکرد سطحی، معنی دار شناخته شد(١٤). ولی یافته های عبدالله زاده (۱۳۸٦) نشان داد که رابطه‌ی بین سبک های تفکر و میزان یادگیری مبانی فناوری اطلاعات دانش آموزان برحسب جنسیت، معنادار نیست(۱۵). نتایج پژوهش بخشایش(۱۳۹۳) نشان داد که متغیر سبک های تفکر می‌تواند حدود ١٦ درصد از واریانس عملکرد تحصیلی را تبیین کند. همچنین از بین ابعاد سبک های تفکر، دو سبک اجرایی و محافظه کار در پیش بینی پیشرفت تحصیلی سهیم هستند(١٦). یافته های مطالعه‌ی رضایی(۱۳۸۸) در خصوص ارتباط بین سبک های تفکر و عملکرد تحصیلی نشان داد که سبک تفکر قانونگذارانه ارتباط منفی معنی دار با عملکرد تحصیلی دارد(۱۷). همچنین محمودی و همکاران(۱۳۹۲)در مطالعه‌ی خود دریافتند که سبک تفکر نوع اول(قانونی، داورانه، سلسله مراتبی و آزاد اندیش) نقش میانجی را در ارتباط بین اهداف پیشرفت و عملکرد تحصیلی دارد. به عبارت دیگر، سبک تفکر هنگامی به عنوان یک پیش بینی کننده برای عملکرد تحصیلی محسوب می‌شود که فراگیران دارای اهداف پیشرفت مناسب باشند(۱۸). به نظر می‌رسد که سبک‌های تفکر با سبک های یادگیری در ارتباط هستند. و لازم است که سبک‌های یادگیری دانشجویان با سبک‌های تدریس مدرسین همخوانی داشته باشد. ولی مطالعاتی وجود دارد که بیانگر تفاوت معنی دار بین سبک یادگیری دانشجویان با مدرسین است(۱۹).

نتایج مطالعاتی که ارایه شد بیانگر اهمیت سبک های تفکر است. به نظر می‌رسد که ابعاد سبک های تفکر تحت تاثیر متغیرهای دیگر قرار دارند. با این وجود، در باره ارتباط بین سبک های تفکر و عملکرد تحصیلی اختلاف نظر وجود دارد. لذا انجام چنین مطالعه ای ضروری به نظر می‌رسد. باتوجه به اهمیت موضوع، این مطالعه با هدف ارزیابی ابعاد سبک های تفکر و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه صورت گرفت.

روش بررسی

پژوهش حاضر، یک مطالعه‌ی توصیفی ازنوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه که طبق آمار دریافتی از دانشگاه تعداد کل آن‌ها ۳٤۷۰ نفر بودند. با استفاده از جدول مورگان تعداد٤۰۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی طبقه‌ای(به نسبت تعداد دانشجو در هر دانشکده و رشته‌ی تحصیلی) انتخاب شدند. برای سنجش عملکرد تحصیلی دانشجویان با مراجعه به کارنامه‌ی تحصیلی، میانگین نمرات آن‌ها ثبت شد و برای گردآوری داده‌های مربوط به سبک‌های تفکر، از پرسشنامه‌ی سبک‌های تفکراسترنبرگ و واگنر استفاده شد. همچنین، پرسشنامه حاوی برخی اطلاعات دموگرافیک دانشجویان بود.

پرسشنامه سبک های تفکر یک آزمون مداد و کاغذی است که دارای ١٠٤ سوال می‌باشد و به وسیله‌ی استرنبرگ و واگنر طراحی شده و در ایران نیز توسط البرزی و استوار اعتباریابی و استفاده شده است(۲۰). پاسخ هر سوال روی یک مقیاس ۷

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

درجه ای(۷- ۱) نمره گذاری می شود. در این پرسشنامه هر ۸ سوال یکی از ۱۳ سبک تفکر را ارزیابی می کند. سبک‌های تفکر ارزیابی عبارتند از عملکرد شامل قانون گذاری، اجرایی، قضاوت گرا، اشکال شامل فرد سالاری، مرتبه سالاری، دسته سالاری، و حیطه‌ها شامل درون گرا، برونگرا و تمایلات شامل آزاد اندیش ومحافظه کار،و سطوح شامل: کلی‌نگر، جزیی نگر می‌شوند(۲۱). در مطالعه‌ی حاضر، دو بعد از ابعاد سبک‌های تفکر شامل حوزه ها و گرایش‌ها، که در بعد حوزه‌ها، دو سبک درونی و بیرونی و در بعد گرایش‌ها نیز دو سبک آزاد اندیش و محافظه کار، مورد ارزیابی قرار گرفتند. در مطالعات استرنبرگ و واگنر به منظور بررسی قابلیت اعتماد پرسشنامه سبک های تفکر ضریب قابلیت اعتمادخرده آزمون ها از ۰/۵۶ برای سبک اجرایی تا ۰/۸۸ برای سبک کلی با میانگین ۰/۷۸ برای خرده آزمون‌ها گزارش شده است(۲۲). شکری وهمکاران ۱۳۸۵ نیز قابلیت اعتماد این آزمون را با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه کردند که ضرایب به دست آمده برای خرده آزمون‌ها از ۰/۷۸ برای سبک تفکر قانون گذارانه تا ۰/۸۴ برای سبک تفکر محافظه کارانه با میانگین ۰/۷۹ بوده است(۱۴). در پژوهش حاضر هم ضریب پایایی با استفاده از آلفا کرونباخ به صورت درون نگر۰/۸۲، برون نگر۰/۸۴، آزاداندیش۰/۷۷ و محافظه کار۰/۸۵ حاصل شد. پرسشنامه در اختیار نمونه‌ها قرار گرفت و پس از تکمیل، گرآوری شد. شرکت در مطالعه و تکمیل پرسشنامه به صورت داوطلبانه بود. برای تجزیه تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین، وانحراف معیار و برای تعیین میزان ارتباط بین متغیرها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون (r) و برای تعیین میزان معنی داری تفاوت بین میانگین ها از آزمون t مستقل استفاده شد.

یافته‌ها

از تعداد ۴۰۰ نفر شرکت کننده در این مطالعه، ۲۲۵(۵۶ درصد) دختر و ۱۷۵(۴۴ درصد) پسر بودند. تعداد ۶۲(۱۶ درصد) نفر از دانشکده‌ی بهداشت، ۹۶(۲۵ درصد) پیراپزشکی، ۶۰(۱۵) پرستاری و مامایی، ۱۱(۲ درصد) دندانپزشکی، ۱۳۴(۳۳ درصد) پزشکی و ۳۷(۹ درصد) از دانشکده‌ی داروسازی بودند.

جدول ۱: نمایش میانگین و انحراف معیار نمره دانشجویان از سبک های تفکر و عملکرد تحصیلی

متغیر / آماره	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
سبک تفکر درونی	۱۰	۵۲	۴۳/۱۸	۹/۱۲
سبک تفکر بیرونی	۱۴	۵۱	۳۹/۸۰	۷/۷۸
سبک تفکر محافظه کار	۸	۵۳	۳۴/۱۱	۸/۴۲
سبک تفکر آزاد اندیش	۱۲	۵۲	۳۹/۹۳	۷/۵۲
عملکردتحصیلی	۱۲	۱۸	۱۶/۰۸	۲/۹۱

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

یافته‌ها نشان داد که سبک تفکر درونی با میانگین ۴۳/۱۸ و انحراف معیار۹/۱۲ به عنوان سبک ترجیحی دانشجویان، بالاتر از سبک های دیگر و به دنبال آن سبک تفکر آزاد اندیش با میانگین ۳۹/۹۳ وانحراف معیار ۷/۵۲ به عنوان سبک دوم قرار داشت. سبک تفکر بیرونی با میانگین ۳۹/۸۰ وانحراف معیار ۷/۷۸ و سبک تفکر محافظه کار با میانگین ۳٤/۱۱ و انحراف معیار ۸/٤۲ به ترتیب در رده‌ی سوم و چهارم اولویت دانشجویان قرار داشتند.این یافته‌ها در جدول ۱ نمایش داده شده است.

جدول ۲: ضریب همبستگی و سطح معنی داری رابطه‌ی بین انواع سبک های تفکر وعملکرد تحصیلی دانشجویان

	عملکرد تحصیلی	
مولفه ها	**همبستگی (r)**	**معناداری(p)**
سبک تفکر درونی	۰/۱۵	۰/۰۳
سبک تفکر بیرونی	۰/۱۳	۰/۰٤
سبک تفکر محافظه کار	۰/۲۱	۰/۰۰۳
سبک تفکر آزاد اندیش	۰/۱۹	۰/۰۰٤

یافته‌های مربوط به ارتباط بین مولفه های سبک تفکر و عملکرد تحصیلی نشان داد که بین سبک تفکر درونی و عملکرد تحصیلی ارتباط مثبت معنی داری وجود داشت (p=۰/۰۳، r=۰/۰۳). همچنین بین سبک تفکر بیرونی و عملکرد تحصیلی ارتباط مثبت معنی داری وجود داشت(r=۰/۱۳، p=۰/۰٤) و بین سبک تفکر محافظه کار و عملکرد تحصیلی نیز ارتباط مثبت معنی‌داری وجود داشت(r=۰/۲۱، p=۰/۰۰۳). ودر نهایت بین سبک تفکر آزاد اندیش و عملکرد تحصیلی دانشجویان از لحاظ آماری ارتباط مثبت معنی‌داری وجود داشت (r=۰/۱۹، p=۰/۰۰٤). این یافته‌ها در جدول ۲ ارایه شده است.

جدول ۳:جدول مربوط به t مستقل عملکرد تحصیلی دانشجویان زن و مرد

جنسیت	**تعداد**	**میانگین**	**انحراف معیار**	**درجه‌ی آزادی**	**مقدارt**	**سطح معناداری**
دختر	۲۲۵	۱۵/۰۳	۲/۸۸	۳۹۸	۳/٤۳	۰/۰۰۱
پسر	۱۷۵	۱۷/٦۵	۲/۲۰			

یافته‌ها مربوط به ارتباط بین جنسیت و عملکرد تحصیلی دانشجویان نشان داد که پسران با میانگین ۱۷/٦۵ و انحراف معیار ۲/۲۰ نسبت به دختران با میانگین ۱۵/۰۳و انحراف معیار ۲/۸۸ عمکرد تحصیلی بهتری داشتند. این داده ها با استفاده از آزمون t مورد سنجش قرار گرفت،و از نظر آماری معنی دار شناخته شد(P=۰/۰۰۱). این یافته‌ها در جدول ۳ نمایش داده‌شده است.

بحث

هدف پژوهش حاضر، تعیین میزان ارتباط بین انواع سبک های تفکر و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بود. نتایج به دست آمده دراین مطالعه بیانگر این بود که بین سبک‌های تفکر(درونی، بیرونی، محافظه کارانه، و آزاداندیش) و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی معنی دار

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

وجـود داشـت. نتـایج ایـن پـژوهش بـا یافتـه هـای شـکری وهمکاران مبنی بر وجود ارتباط بین سبک های تفکر درونـی، بیرونی و عملکرد تحصیلی (١٤)، حجازی و همکاران مبنی بر وجود ارتباط بین سبک های تفکر و پیشرفت تحصیلی (٣)، و پژوهش امامی پور و سیف که نشان داد سبک تفکر آزادمنشانه پیش بینی کننده‌ی پیشـرفت تحصـیلی بـالا در دانـش آمـوزان بود(٤)، همسو می باشد. ولی این نتایج با یافتـه هـای عبـدالله زاده که نشان داد بین سبک های تفکر و میزان یادگیری دانش آموزان ارتباط معنی دار وجود نـدارد(١٥)، همخـوانی نـدارد. تفاوت این دو مطالعه در این است کـه در آن مطالعـه، متغیـر جنسیت نقش میانجی را داشت. یافته های مطالعـه‌ی رضـایی هم نشان داد که سبک تفکر قانونگذارانه ارتبـاط منفـی معنـی دار با عملکرد تحصیلی دارد(١٧). برخی مطالعات نشان دادند که سبک تفکر به عنوان یک پیش بینی کننـده بـرای عملکـرد تحصیلی تحت تاثیر متغیرهای میانجی قرار دارند(١٨).

همچنین یافته های این مطالعه نشان داد که بیشـترین ضـریب همبستگی بین دو سبک تفکر محافظـه کـار و آزاد انـدیش بـا عملکرد تحصیلی بود. این یافته ها با مطالعه‌ی اسـترنبرگ کـه نشان داد سـبک هـای آزادانـدیش در دانشـجویان، بیشـترین ارتباط را بـا پیشـرفت تحصـیلی دارد(١٢)، رضـوی و شـیری مبنی بـر اینکـه دانـش آمـوزان دارای گـرایش آزادیخواهانـه، پیشرفت تحصیلی بیشتری داشتند(١٣)، و نیز آلبـایی مبنـی بـر اینکه جوامع غربی، سبک‌های آزادمنشانه و قانونگذارانه، ولی درجوامع شرقی، سبک‌های محافظه کارانه و اجرایـی ارتبـاط بیشتری با پیشرفت تحصیلی دارند(١١)، همسو می باشد. باید توجه داشت که ممکن است افراد دارای توانایی‌های مشابه اما سبک های تفکر متفاوت باشـند. بنـابراین افـرادی کـه سـبک تفکرشان در موقعیت های خاص متناسب با انتظارات جامعـه باشد، به عنوان کسانی قلمـداد مـی شـوند کـه دارای سـطوح بالای توانایی هستند(٦). باید توجـه داشـت کـه هـیچ سـبکی بهترین نیست وسبک های تفکر بـا توجـه بـه موقعیـت افـراد تغییر می‌کنند(٢٣). دانشجویان زمانی کارآمد می‌شـوند کـه بـا تکیه برسبک‌ها، بهترین بازدهی تحصیلی را داشته باشند، افراد فقط یک سبک تفکرخاص ندارند بلکه الگویی ازسـبک هـای متعدد ومتفاوتی رابرای رسیدن به نتیجه به کارمی برند. افرادی که تیزهوش نامیده می‌شوند، افـرادی هسـتند کـه سـبک‌هـای تفکرشان با الگوی توانـایی آنـان همخـوانی دارد(٢٤). از ایـن دیدگاه هیچکدام از سـبک هـای تفکـر مـادامی کـه عملکـرد مناسبی برای فرد نداشته باشد اثربخش قلمداد نمی شود.

علی رغم وجود ارتبـاط معنـی دار بـین سـبک هـای تفکـر و عملکرد تحصـیلی دانشـجویان، نتـایج نشـان داد کـه ضـریب همبستگی سطح پایینی بین ایـن دو متغیـر وجـود دارد. نتـایج پژوهش بخشایش هم نشان داد که سبک های تفکـر، تنهـا ١٦ درصد از واریانس عملکرد تحصیلی را تبیین می کند(١٦).

میانگین سبک تفکر درکل دانشجویان به ترتیب از بیشترین بـه کمترین عبارت از درونی، آزادانـدیش، بیرونـی، محافظـه کـار بود. در تفسیر این یافته ها باید بیان نمـود کـه دانشـجویان بـا سبک درونی از انجام تکالیفی لذت می برند که بتوانند آن‌ها را به طورمستقل انجام دهند و دانشجویان با سبک آزاد اندیش از انجـام تکـالیفی لـذت مـی برنـد کـه تـازگی و ابهـام دارد و دانشجویان با سبک بیرونی تکـالیفی را تـرجیح مـی‌دهنـد کـه فرصت لازم برای تعامـل بـا دیگـران را بـه آن‌هـا مـی‌دهـد و دانشجویان دارای سبک تفکر محافظه کار، متمایل بـه رعایـت قوانین و روش های موجود در انجام تکلیف می‌باشند(٨).

همچنیـن یافتـه‌هـای ایـن تحقیـق نشـان داد کـه میـزان عملکـرد تحصـیلی دانشـجویان زن ومـرد متفـاوت اسـت و میانگین نمـرات مـردان از زنان بـه شـکل معنـی داری بیشـتر بود. کـه این یافتـه ها با نتایج مطالعه‌ی استوار (١٠)، حقیقـت جو و همکاران (٢٥) همخـوانی داشـت. همچنـین رضـوی و شیری(١٣٨٤) نشـان دادند که سـبک تفکـر کلـی و پیشـرفت تحصیلـی دانش آموزان با در نظـر گـرفتن جنسـیت رابطـه‌ی معنادار داشت. درمجمـوع دانـش آمـوزان پسر دارای گرایـش

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

آزادیخواهانـه، پیشـرفت تحصیلی بیشتری نسبت بـه دختـران داشتند(۱۳).ولی یافته هـای عبـدالله زاده (۱۳۸٦) نشـان داد که رابطه‌ی بین سبک های تفکر و میـزان یـادگیری برحسـب جنسیـت، معنادارنیست(۱۵). تفاوت این مطالعـه بـا مطالعـه‌ی اخیر به جامعه‌ی آماری پـژوهش بـر می‌گردد. بـه این صورت که جامعه‌ی آمـاری مطالعـه عبـدالله زاده، دانـش آموزان ولـی در این مطالعه، دانشجویان شرکت داشتند. به نظر می‌رسد کـه عوامل مداخله گر دیگـری غیـر از جنسـیت باعـث معنـاداری تفاوت بین عملکرد دانشجویان می‌شود.

نتیجه گیری

از مجموع یافته ها و موارد ارایه شده در بحث این مطالعه، نتیجه گیری می‌شود که بین سبک های تفکر ترجیهی دانشجویان و عملکرد تحصیلی آن‌ها رابطه وجود دارد. شناخت این ارتباط و آگاهی از سبک های تفکر دانشجویان به مدرسین کمک می کند تا با در نظر گرفتن ابعاد سبک تفکر دانشجویان، سبک تدریس خود را مطابق آن تنظیم نمایند. و با توجه به اهمیت سبک‌های تفکر و وجود ارتباط مثبت معنی دار بین متغیرهای مورد بررسی، آموزش مهارت‌های تفکر به منظور ارتقای آگاهی در مورد سبک ترجیحی دانشجویان و در نتیجه بهبود عملکرد تحصیلی آن‌ها، پیشنهاد می گردد.

تقدیر و تشکر

این مطالعه با حمایت مالی معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه با مصوبه‌ی شماره ۹۱۲٦٤ انجام پذیرفت. بدینوسیله از آن معاونت محترم و همچنین کلیه‌ی دانشجویان گرامی که در این طرح مشارکت کردند، کمال سپاس‌گزاری را داریم.

References

1- Sternberg, RJ, Grigorenko EL. Styles of thinking in the school. *European Journal for High Ability*. 1995; 6(2): 201-219.

2- Jahanshahi N ,Ibrahimi ghavam S , acomparative study of the relationship between thinking style, age ,gender, discipline and education level of teacher in three elementary, jnior high and high school. *Jornal of Educational Psychology*. 2006; 4(5):37-58 [Persian]

3- Hejazi E, Lavasani M, Babaei A. The Relationship between perceptions of classroom goal structure, thinking styles, approaches to learning and academic achievement in students. *Research in Curriculum Planning*. 2011; 2 (30) :28-38. [Persian]

4- Emamipur S ,Seif AA. Examinated students thinking style change and its relationship with creativity and achievement. *Journal of Educational Innovations*. 2003; 2(3):35-57. [Persian]

5- Rahimi SU. Compared thinking and learning styles of preuniversity students in various discipline kamyaran city. [Dissertation] Shahid Chamran University of Ahvas; 2007. [Persian]

6- Selk N, Atashpur H, Relationship between leadership style(relationship- oriented, task-oriented). Thinking style of the managers, article marketing Fourth International Conference of Management. 2006. [Persian]. Avalable from: http://www.civilica.com/Paper-IRIMC04-IRIMC04_01

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

7- Mirghobad Khodarahmi S, Mokhtari A. A social work study on relationship between thinking styles, self-esteem and socio-economic conditions among university students. *Management Science Letters*, 2013; 3(7): 1997–2000

8- Shokri A, Kadivar P, Farzad V, Sangari A, Ghanaie Z. Effects of personality typology and thinking style on students' educational achievements: Developing reasoning models. *Quarterly of Iranian Psychologists*. 2006; 2(7):219-35.

9- Solgi Z. Examined the relationship between thinking style and improvement education, the First Conference on finding of cognetive study in education. Ferdosi Univesity of Mashhad. 2011; 516-527. [Persian] Avalable from: http//cse.um.ac.ir

10- Ostovar Kh. investingating the relationship between thinking style and some indices of social class and academic achievement of student in group knowledge. *Journal of Shahed University*. 2006; 8(21):45-9. [Persian]

11- Albaili, M A. Differences in thinking styles among low average and high achieving college students on learning and study strategies. *Educational psychology*. 1997; 17(1-2): 171-7.

12- Sternberg R. J. Zhang, L. F. Styles of thinking as a basis of Differentiated instruction. Theory into practice. 2005; 44(3): 245-53.

13- Razavi AH ,shiri AA, The comprative study of relationship between thinking style and academic achievement of highschool boys and girls. Journal of Educational Innovation. 2005; 4(12): 86-108. [Persian]

14- Shokri O. Kadivar P. Farzad V. Relationship between thinking style and academic achievement of student in cognitive science. 2006; 8(30):44-52. [Persian]

15- Abdolahzade AA. Comparative study of relationship between thinking styles and learning fundamental of information technology(IT) among boys and girls students of technical and vocational schools in Tehran. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education.* 2009; 5(3): 125-44. [Persian].

16- Bakhshayesh AR. Investigating the relationship between thinking styles and learning strategies with academic performance of university students. *Research in Curriculum Planning*. 2014; 11(14): 135-146. [in Persian]

17- Rezaei A. The role of epistemological believes, thinking styles and learning strategies on students' academic performance. *Quarterly Journal of Psychology University of Tabriz*.2009, 4(16): 188-204. [Persian]

18- Mahmoodi H, Eisazadegan A. Amani saribaglo J, Ketabi A. Study of relationship between achievment goal and academic performance in gifted and nongifted chools: intervention of thinking styles. *Researches of Cognitive and Behavioral Sciences*. 2013, 3(1): 49-68. [in Persian]

19- Aala M, Mirzazade A, Garib M. Baradaran HR, Khashayar P. Study of students and faculty members' learning styles in preclinical education

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

course of medical students of Tehran University. *Journal of Medical Education Development*. 2013, 6(10): 1-12. [Persian]

20- Alborzi S. Ostovar S. Thinking styles in gifted and nongifted students in Iran. *Psychological report*. 2007; 100(3c):1076-82.

21- Golshokoh F, Ahadi H, Enayati MS, Asgari P, Heydari AR, Pasha GH. Relationship between thinking style, achievement motivation, academic performance, and creativity with entrepreneurship of students. *New Result in Psychology Journal*. 2007; 4(10):105-18. [Persian]

22- Sternberg RJ, Wagner RK. Thinking styles Inventory. Yale University, Unpublished test, 1992.

23- Zhang LF. Does the big five predict learning approaches? personality and individual differences, 2003; 34(8). 1431-46. Available from: http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00125-3

24- Katz J, Henry M.Turning professors into teachers: A new approach to faculty development and student learning. New York: American Council on Education/ Macmillan;1998

25- Haghighatjo Z, Shaghayeghpor MR ,Soltani AR, Ansari H. Relationship between thinking style organizational heath and medical personal. *Journal of Nursing and Midwifery, Urinoma University of Medical Sciense*.2009;7:13-20 [Persian]

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]

Assessing the components of thinking styles and their relationship with academic performance of students of Kermanshah University of Medical Sciences

Safari Y[1], Yosefpoor N[2], Amiri R[3], Ghasemi S[4]

Dept. of Radiology, Paramedical School. Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
Technician of Agriculture Office, Payam-e- noor University, Kermanshah, Iran
Sarpul-e-zahab Life Health Office, Kermanshah, Iran
Paramedical Sciences. Kermanshah, iran

Corresponding author: Safari Y, Dept. of Radiology, Paramedical School. Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
E-mail: y.safary@kums.ac.ir
Received: 13 Jul 2014 ***Accepted*:** 27 Sep 2014

Background and objective: Distribution of thinking styles among learners and their relationship with students' academic performance are of paramount importance. The present research was conducted to evaluate the components of thinking styles and their association with the academic performance of students at Kermanshah University of Medical sciences.

Materials and Methods: In this correlational study, a total of 400 students were selected as the study sample through stratified random sampling using Morgan table. The instrument for data collection included Sternberg and Wagner Thinking Styles Questionnaire, and the criterion for the students' academic performance was their mean score. Data were analyzed by Pearson correlation coefficient and independent t-test.

Results: The findings indicated a significant positive correlation between internal thinking style and academic performance (p=0.03, r=0.15), external thinking style and academic performance (p=0.04, r=0.13), conservative thinking style and academic performance (p=0.003, r=0.21), and liberal thinking style and academic performance of the students (p=0.004, r=0.19). Moreover, the mean score of males (17.65±20.20) was significantly higher than that of the females (15.03±2.88) (p=0.001).

Conclusion: Given the significant positive relationship between the studied variables, thinking skills are recommended to be taught in order to provide better insights into students' preferred thinking styles and to promote their academic performance as a result.

Keywords: Thinking styles, Academic performance, Medical students.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.9.1]